

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Popis – prostý a umělecký, líčení

Obecné poznatky

Funkční styl: prostě sdělovací
umělecký

Slohový postup: popisný (vyprávěcí)

Charakteristika: Cílem popisu je konkrétní a reálná představa popisované osoby, krajiny, předmětu apod. Popisuje se přímočaře, jasně a srozumitelně a podle funkčního stylu a podle zaměření k adresátovi se volí jazykové prostředky, ale vždy takové, aby pro příjemce byly srozumitelné. Znaky popisovaného objektu se podávají zásadní, podstatné, a to ve vhodném pořadí. Popis lze dělit dle objektu, který se popisuje: osoba, zvíře, věc, děj, pracovní postup, krajina a další.

Popis bývá součástí i jiných slohových útvarů, zejména je využíván při vypravování.

Kompozice: Popis se vyznačuje jasností, konkrétností a hlavně řádem a logickým sestavením kompozice. Je třeba hned v úvodu práce zvolit postup popisu, např. odpředu dozadu, od jednotlivostí k celku apod. Kompozice je zvolena tak, aby směr popisu šel jasným směrem, tedy k finální konkrétní představě o popisovaném objektu.

Syntax: Větná skladba je dána funkcí popisu a použitím popisu v daném funkčním stylu. U prostě sdělovacího funkčního stylu jsou voleny věty jednoduché, popř. kratší a srozumitelná souvětí. U popisu uměleckém jsou věty jednoduché rozvity přístavky, ale zejména přechodníky. Použitá souvětí jsou neobvyklá, proložena mnohými uměleckými obraty.

Lexikum:

Volba jazykových prostředků je dána funkčním stylem a druhem popisu. Při popisu jsou volena slova neutrální, většinou spisovná. V uměleckém funkčním stylu se používají slohově zbarvené jazykové prostředky, např. metafory, přirovnání, eufemismy a další.

Specifikum:

**Na základě popisu je získána přesná představa o objektu, jenž je popisován.
Popis umělecký by měl navodit příhodnou emoci.**

Příklad:

Nalezni typické znaky pro daný slohový útvar dle následujícího schématu:

- funkční styl
- funkce
- kompozice
- větné a jazykové prostředky
- výpovědní význam

Popis prostý

Do školy jsem procházela kolem bufetu, ze kterého každé ráno vonělo kakao a tuk, na kterém se asi smažily koblihy. Nikdy jsem se v mléčném baru, jak znělo jeho přesné označení, nezastavila.

Vždycky jsem měla co dělat, abych přiběhla do školy včas.

Běžela jsem přímo přes přechod. Ani jsem se nemusela rozhlédnout, zda nejede auto, protože v tu dobu byl přechod zabezpečen policistou. Za předchodem doleva a hned první odbočkou doprava a rovně a rovně přes další přechod. I ten byl řízen policistou. Ještě asi padesát metrů a vítala mne modrá stará budova. Cíl mého ranního běhu. Moje škola.

Popis umělecký

Každé ráno mne probouzel pisklavý zvuk maličké poskakující krabičky – zvuk mého budíku. Ani nevím, jak jsem se dostala z vyhřátého pelíšku a nasoukala se do svého úhledně složeného oblečení. Po otevření mohutných hlavních dveří panelákové krabice, ve které s maminkou bydlím, vyběhnu do mžourajícího rána. Sem tam na mne vykoukne sluníčko, polechtá mne svými paprsky na pihovatém nosíku, až mne donutí si kýchnout. Třpytivé kapičky slziček se mi v ten okamžik objeví v mých hlubokých očích. Moje oči jsou prý jako dvě studánky s blýskajícími se kamínky od odrážejícího se sluníčka. Někdy se prý přemění v krvelačnou saň. Jsou prý zbarvené dočerna a šlehají blesky na všechny strany. Znak toho, že je nutno se mi odklidit z cesty.

Každé ráno, ať prosluněné a vyhřáté od prvních slunečních paprsků, tak i pokryté mlhou a chladivým kabátem vytvořeným ze stékajících dešťových kapek, moje kroky vedou kolem mléčného baru. Až neuvěřitelná vůně se line odkudsi z jeho útrob. Sliny se mi automaticky tvoří v ústech a můj chtíč po nějaké dobrotě je až neuvěřitelný. Ukojit ho ale nemohu, musím tryskem koně se přemístit blíž a blíž k tomu modravému cíli mého ranního snažení.

Moje cesta do školy

Výchozí text: S ranním rozbřeskem
den počínaje, trpím,
z postele. A ven! (haiku)

Zpracování: a) popis prostý
b) popis umělecký